

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/276
KARAR NO : 2021/410
KARAR TR : 05/07/2021

ÖZET: Duru maya sevki sırasında, ceket ve kravatının zorla çıkarttırılması suretiyle zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve i lemlere maruz kaldı mı ileri sürerek u radı ı manevi zararın giderilmesi istemiyle açılan tazminat davasının ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : R.Y.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. U.B.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, 22/01/2019 tarihinde, tutuklu bulundu u Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumundan, Yargıtay 9. Ceza Dairesinde görülmekte olan duru maya sevki sırasında, infaz kurumunca, giymi oldu u ceketin ve taktı ı kravatın zorla çıkarttırıldı mı, aksi takdirde duru maya gitmek istemedi i ekinde tutanak düzenlenece inin ima edildi ini ve istemedi i uygun olmayan kıyafetler ile duru maya sevk edildi ini, idarenin bu hukuk dı ı, zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve i lemine kar ı Kamu Denetleme Kuruluna yaptı ı müracaat üzerine, idarenin i leminin hukuka aykırı bulunarak, sanıkların ceket ve kravatının çıkarttırılması tedbirinin kaldırılmasına ili kin Adalet Bakanlığı na tavsiye kararı verildi ini, böylece kamu hizmetini yerine getirirken olu an hizmet kusurunun Kamu Denetçili i Kurumunca tespit edilmi olması nedeniyle olu an tazminat istemine yönelik davanın bir iptal ve tam yargı davası oldu unu, duru maya çok uzak yerlerden ve infaz kurumunda görü hakkı bulunmayan çok sayıda yakınının ve arkadaş larının gelecek olması ve onların bu eme ine saygısızlık olmaması adına, idarenin belirtmi oldu u ekilde ve kendisini rahatsız eden kıyafetler ile duru maya katılmak durumunda kaldı mı ve bu nedenle duru mada olmaması gereken bir çok gerginlik ya andı mı, mahkeme ba kanı tarafından duru ma salonundan çıkarıldı mı ve hem üst sınırdan ceza aldı mı hem de iyi hal indiriminden yararlanamadı mı belirterek, idarenin hukuka aykırı bu i lemi nedeniyle olu an manevi üzüntüsünün kısmen kar ılı ı olarak 100.000 TL manevi tazminatın idareye ba vuru tarihinden itibaren i leyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

2. Davalı vekili, süresi içinde görev itirazında bulunmu tur.

II. UYU MAZLI A L K N BA VURU SÜREC

A. dari Yargıda

3. **Ankara 1. dare Mahkemesi 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı kararı** ile; her ne kadar 4675 sayılı nfaz Hâkimli i Kanunu'nun 4. maddesinde hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri ile ilgili ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak infaz hâkimli inin görevleri arasında sayılmı ise de, bu konuda infaz hâkimli ine ikayette bulunmanın zorunlu bir ba vuru yolu olarak düzenlenmedi i, hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri görevinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü üne ait oldu u, dava konusu tazminatın idarenin yürüttü ü kamu hizmetinden kaynaklandı ı, dolayısıyla idarenin yürüttü ü hizmetin

kötü i lemesinden kaynaklanan davanın çözümünün 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca idari yargı yerine ait oldu u gerekçesiyle davalı idarece bu davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekti i ileri sürülerek yapılan görev itirazının reddine karar vermi tir.

4. Davalı vekilinin, adli yargı yararına olumlu görev uyu mazlı ı çıkartılması yolunda süresi içinde verdi i dilekçesi üzerine, dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ına gönderilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına li kin Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı 25/03/2021 tarih ve YY-2021/37313 sayı ile, incelenen uyu mazlıkta, manevi tazminat isteminin, 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri gibi i lem ve faaliyetler kapsamında de erlendirilebilece i, bu madde kapsamındaki i lem ve faaliyetlere ili kin ikâyetleri inceleme ve karara ba lama görevinin infaz hakimliklerine verildi i, bu itibarla aynı ikâyetten kaynaklanan manevi tazminat istemli davaların da adli yargı yerinde görülmesi gerekti i sonucuna varıldı ı, Uyu mazlık Mahkemesinin 14/12/2020 tarihli ve E.2020/691, K.2020/747, 23/11/2020 tarihli ve E.2020/652, K.2020/682 sayılı kararlarında da bu tür davaların görüm ve çözümünde adli yargının görevli oldu unun vurgulandı ı, somut olaya ili kin davanın da adli yargı yerinde görülmesi gerekti ini belirterek, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gere ince olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına ve dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermi tir.

III. BA SAVCILIK DÜ ÜNCES

6. Uyu mazlık Mahkemesi Ba kanlı ınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danı tay Ba savcısının yazılı dü üncesi istenilmi tir.

7. Danı tay Ba savcısı 29/04/2021 tarihli ve 2021/80 sayılı kararı ile, Adalet Bakanlı ı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü ü hükümlü ve tutukluların giydirilmesiyle görevli olup, bu konuda zorunlu da olmayan ikâyet yoluyla infaz hakimli ine ba vurulabilece i, ancak hakimli in görev ve yetkisinin sayma suretiyle gösterildi i, bunlar arasında hizmet kusuruna ba lı tazminat davalarının yer almadı ı, davanın, u ranıldı ı ileri sürülen zararın, davalı idarenin yürütmekle yükümlü oldu u bu hizmetin kurulu unda, düzenleni inde veya i leyi indeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya bo luk olarak tanımlanabilen hizmet kusurundan kaynaklandı ı, hizmetin kötü i lemesi, geç i lemesi veya hiç i lememesi hallerinde gerçekle ti i ve idarenin tazmin yükümlülü ünün do masına yol açtı ı ileri sürülerek açıldı ı, davalı idarenin ceza infaz kurumlarına ili kin gerek düzenleyici i lemlerinden gerekse bu i lemlerin uygulanması ya da idarenin eylemlerinden kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait oldu u, bu nedenle ba vurunun reddi gerekti i yönünde dü ünce vermi tir.

III. LG L HUKUK

8. 2803 sayılı Jandarma Te kilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun "*Jandarmanın genel olarak görevleri*" ba lıklı 7. maddesinin birinci fıkrası (a) bendi öyledir:

" (De i ik: 25/7/2016-KHK-668/9 md.; Aynen kabul: 8/11/2016-6755/9 md.) "*Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri unlardır.*

a) *Mülki görevleri;*

Emniyet ve asayi ile kamu düzenini sa lamak, korumak ve kollamak, kaçakçılı ı men, takip ve tahkik etmek, suç i lenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak,

ceza infaz kurumları ve tutuklevlerinin dı korunmalarını yapmak, (b) ve (c) bentlerinde belirtilen görevler dı nda kalan ve di er kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak.

....."

9. 21/01/2017 tarihli ve 29955 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlü e giren Jandarma Te kilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeli inin "*Mülki görevlerin esasları*" ba lıklı 11. maddesinin birinci fıkrası (g) bendi öyledir:

"(1) Jandarma;

.....

g) Ceza infaz kurumlarının dı korumalarını sa layıcı önlemleri alır, tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakilleriyle muhafazalarını sa lar.

....."

10. "*Tutuklu ve hükümlülerin soru turma ve duru maya götürülmesine ili kin görevler*" ba lıklı 25. maddesi öyledir:

"(1) Soru turma ve duru malar için adli mercilere götürülecek tutuklu ve hükümlülerin isim listesi, infaz kurum müdürü tarafından, koruma görevini yürüten jandarma komutanına yazı ile bildirilir. Jandarma komutanı muhafız devriyenin kuvvetini saptayarak hükümlü ve tutukluları istenilen yer ve zamanda hazır bulundurur.

(2) Hükümlü ve tutukluların gerek yolda gerek adliyede ba kalarıyla görü melerine ve bir ey alıp vermelerine izin verilmez.

(3) Hükümlü ve tutuklular Cumhuriyet savcısının, hakimin ya da mahkemenin önüne götürüldü ünde, inzibat aletleri takılmı ise çıkarılır ve ba lı olmayarak girmeleri sa lanır. Bu yerlerden çıkı ta inzibat aletleri ilgili mevzuat kapsamında tekrar takılabilir."

11. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin nfazı Hakkındaki Kanun'un, "*Nakillerde alınacak tedbirler*" ba lıklı 58. maddesi öyledir:

"(1) Hükümlülerin kuruma veya ba ka bir yere götürülüp getirilmesi sırasında, halkla bir araya gelmelerine ve ba kaları tarafından görülmelerine engel olacak tedbirler alınır.

(2) Hükümlü, havalandırma ve ık durumu yetersiz araçlarla, eziyet verici veya onur kırıcı ekilde nakledilemez. Nakil sırasında alınacak tedbirler, hükümlünün firarını önleyici ve yukarıdaki fıkrada yazılı engelleri gerçekle tirici sınırları a amaz, birbirleriyle ve görevlilerle herhangi bir tartı maya girmelerini engelleyici boyutları geçemez.

....."

12. Aynı Kanun'un, "*Kapalı ceza infaz kurumu dı na çıkma hâlleri*" ba lıklı 92. maddesi öyledir:

(1) Hükümlü; izin, hastaneye, Cumhuriyet Ba savcılı na veya duru maya sevk, e itim, ö retim, i yurdu, cezanın ertelenmesi, salıverilme, nakil, deprem, sel gibi do al afet ve yangın hâlleri dı nda ve yetkili makamca verilmı yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dı na çıkarılamaz. (Ek cümle: 15/8/2016-KHK-674/16 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/16 md.) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların, ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenli ini tehlikeye dü ürebilece i, terör örgütü veya di er suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberle melerine imkân sa layabilece i, yol, kalınacak ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca bulunabilece i de erlendirildi i takdirde kurum dı na çıkmaları Cumhuriyet ba savcılı ı tarafından kısıtlanabilir.

....."

13. Aynı Kanun'un, "Tutukluların yükümlülükleri" başlıklı 116. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun; konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 65 ilâ 76 ve 78 ilâ 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaştırma nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.

....."

14. Aynı Kanun'un, Ek 1. maddesi şöyledir:

" (Ek: 20/11/2017-KHK-696/103 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/97 md.)

(1) 3713 sayılı Kanun kapsamına giren suçlar nedeniyle tutuklu veya hükümlü bulunanlar, duru maya sevk nedeniyle ceza infaz kurumu dışına çıkarılmaları durumunda, ceza infaz kurumu idaresince verilen giysileri giymek zorundadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 309 ilâ 312 nci maddelerinde düzenlenen suçlardan tutuklu ve hükümlü olanlar ise gri renginde gömme ve pantolon bölümü bitişik (tulum) giysiler giyer. Ancak kadın tutuklu ve hükümlülerin giysileri bitişik şekilde (tulum) olmayabilir. Bu madde hükümleri çocuklar ile hamile kadınlar hakkında uygulanmaz. Kadın tutuklu ve hükümlülerin giysileri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

(2) Bu maddede öngörülen yönetmelik bir ay içinde yürürlüğe konulur. Bu madde hükümleri söz konusu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır."

15. 29/03/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza infaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı Hakkında Yönetmeliğin " infazın dayanağı ve izlenmesi" başlıklı 4. maddesi şöyledir:

" (1) Mahkûmiyet hükümleri kesinlemedikçe infaz olunmaz.

(2) Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı ceza ve güvenlik tedbirine ilişkin hükmü Cumhuriyet başsavcısına gönderir. Kesinleşen mahkûmiyet kararlarının infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir. Bu kapsamda;

a) Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir.

b) Kurumda çalışan tüm görevliler, Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının istediği her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür."

16. 4675 sayılı infaz Hâkimliği Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluşu, görev, çalışmaları esas ve usullerini düzenlemektir.

(Değişik ikinci fıkra:14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlar hakkında inceleme ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işlemleri yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

17. " infaz Hâkimliklerinin Görevleri" başlıklı 4. maddesi şöyledir:

“ nfa z hâkimliklerinin görevleri unlardır:

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerle tirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sa lanması, bedensel ve ruhsal sa lıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, di arıyla ili kileri, çalı tırılmaları gibi i lem veya faaliyetlere ili kin ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, mü ahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi i lem veya faaliyetlere ili kin ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya di er mevzuat hükümlerine aykırı oldu u iddiasıyla yapılan ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa ikâyet niteli indeki konular hakkında karar vermek.

5. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararlara kar ı yapılan ikâyetleri incelemek.

6. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin mahsup, ceza zamana ımı ve hükümlünün ölümü hâllerinde verilecek kararlar da dahil olmak üzere hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak ve i leri yapmak.

7. Kanunlarla verilen di er görevleri yapmak.

Kanunlarda ba ka bir yargı merciine bırakılan konulara ili kin hükümler saklıdır.”

18. “ nfa z hâkimli ine ikâyet ve usulü” ba lıklı 5. maddesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan i lemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararların kanun veya di er mevzuat hükümlerine aykırı oldu u gerekçesiyle bu karar, i lem veya faaliyetlerin ö renildi i tarihten itibaren on be gün, herhalde yapıldı ı tarihten itibaren otuz gün içinde ikâyet yoluyla infaz hâkimli ine ba vurulabilece i hükmüne ve “ nfa z Hâkimli ince ikâyet Üzerine Verilen Kararlar” ba lıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, “ nfa z hâkimi, inceleme sonunda ikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan i lemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir” hükmüne ve son fıkrasında “ tiraz, infaz hakimli inin yargı çevresinde bulundu u a ır ceza mahkemesine yapılır. nfa z hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi oldu u takdirde itirazla ilgili karara katılamaz.” hükümlerine yer verilmi tir.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

19. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı nda, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/07/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gere ince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde ö ngörülen yöntemine uygun olarak yaptı ı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde ba vuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca, 10. maddede ö ngörülen biçimde, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarıldı ı ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli iyle karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ 'nin adli yargının, Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gere i görü ülüp dü ünüldü:

21. Dava, duru maya sevki sırasında, infaz kurumunca giymi oldu u ceket ile taktı ı kravatın zorla çıkarttırıldı ı, istemedi i kıyafetler ile duru maya sevk edildi i, böylece idarenin hukuk dı ı, zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve i lemine maruz kaldı ı, bu nedenle duru mada gerginlik ya adı ı, duru ma salonundan çıkarıldı ı ve iyi hal indiriminden yararlanamadı ı ileri sürülerek u ranılan manevi zararın giderilmesi istemiyle açılmı tır.

22. Dosyanın incelenmesinde, dosya içinde bulunan, gere i için Ankara Cumhuriyet Ba savcılı na yazılan, Ankara l Jandarma Komutanlı ı Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı ının 28/03/2017 tarihli ASY .: 9120-870115-17/ sth.Hrk. ve E t.Sb.lı ı sayılı yazısında, FETÖ/PDY terör örgütü mensubu birçok ki inin adli makamlarca tutuklanarak Kapalı Ceza nfaz Kurumlarına teslim edildikleri, alınan tüm tedbirlere ra men, cezaevlerine getirilen birçok yasak maddenin FETÖ/PDY terör örgütü mensuplarının ziyaretçileri ve avukatları aracılı ıyla, ceket, mont ve kaban gibi giysilerin iç ceplerinde, astar içlerinde ve gizli bölmelerinde ele geçirildi i ve gerekli yasal i lemlerin yapıldı ı, terör örgütü mensuplarının duru malarının 02/02/2017 tarihinde ba ladı ı ve yeni iddianamelerin açılmasıyla birlikte birçok terör örgütü mensubunun adliyelere sevk ve nakil faaliyetlerinin yapılaca ı, Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı nca duru malarda yapılan gözlemler sonucunda terör örgütü mensuplarının, bahsedilen amaçlarını gerçekle tirmek için birbirleri arasında sürekli görü alı veri inde buldukları, ceket, mont ve kaban gibi elbiselerinin cep ve gizli bölmelerinde haberle me pusulalarını ta ıyarak haberle me yöntem ve gayreti içerisinde olduklarının de erlendirildi i, bu nedenlerle, terör örgütü mensuplarının haberle me yöntemlerini engellemek maksadıyla duru malara sevk edilecek tutuklulara ceket, mont ve kaban gibi astarlı ve cepli kıyafetlerin verilmemesinin uygun olaca ının de erlendirildi inin takdirlerine arz edildi i;

23. Ankara Valili i Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı nca, gere i için Ankara Cumhuriyet Ba savcılı na yazılan, 10/04/2017 tarihli Asy .: 9120-983971-17/ sth.Hrk. ve E t.Sb.lı ı sayılı yazıda, Ankara Polatlı Topçu ve Füze Okul Komutanlı nda görevli iken 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen FETÖ/PDY olaylarına karı tıklarından dolayı tutuklanan personelin yargılanmalarına Sincan Cezaevleri Kampüsü Yeni Duru ma Salonunda 28/02/2017 tarihinde ba landı ı, devam eden yargılama sürecinde bir kısım tutuklunun tahliye edildi i, bir kısım tutuklunun tutukluluk halinin devamına ve son olarak duru manın 17-18-19 Temmuz 2017 tarihlerinde yapılmasına karar verildi i, verilen bu karara itiraz eden tutukluların, komuta kademesinde görev yaparken darbeye te ebbüs olaylarını planlayan tutuklulara, müdahil avukatlarına ve birbirlerine yönelik saldırı giri iminde buldukları, karga a ve kaos çıkarmak için toplu olarak ba ırmaya ba ladıkları, kararı veren mahkeme heyetine yönelik sata malarda buldukları, bu esnada bu durumu gören kalabalık sayıdaki tutuklu yakınlarının duru ma salonu içerisinde bulunan tutuklu izleme bölümünü a arak tutukluların oldu u bölgeye gelmeye çalı tıklarının görülmesi üzerine, Komutanlıkca alınan yo un güvenlik tedbirleri sayesinde olayların bertaraf edilerek meydana gelen karga anın sonlandırıldı ı, tutukluların ilgili cezaevlerine sorunsuz bir ekilde teslim edildikleri, bu süreçte, daha bir çok kamu davasının yo un olarak açılmasıyla birlikte farklı

duru ma salonlarında fazla sayıda tutuklunun yargılamasına devam edilece inden arz edilen benzer olayların tekrar ya anabilece inin de erlendirildi i, ya anabilecek bu olaylarda olası güvenlik zafiyetinde söz konusu tutukluların duru ma salonlarında bulunan bu ahısların *avukat, basın mensupları, tutuklu yakınları ve izleyiciler* gibi aralarına karı arak kıyafet benzerli i nedeniyle firar/firara te ebbüs edebileceklerinin de erlendirildi i, 5275 sayılı Kanun'un *Hükümlünün Giydirilmesi* ba lıklı 64. maddesinde, (1) *muhtaç hükümlülere talepleri hâlinde, idare tarafından iklim ve sa lı a uygun giysiler verilir. (1) Hükümlülerin giysileri iç ve dı güvenlik görevlilerinin giymekte oldu u üniformalara benzer ekil ve renkte olamaz* hükmünün yer aldı ı, bu sebeple müessif bir olayın meydana gelmesini önlemek maksadıyla duru malara sevk edilecek FETÖ/PDY mensubu tutuklulara duru malara sevk edilirken ceza infaz kurumlarınca ayırt edici özelli i olması sebebiyle ceket, mont ve kaban türü giysilerin verilmemesinin uygun olaca ının de erlendirildi inin takdirlerine arz edildi i;

24. Ankara Cumhuriyet Ba savcılı ına yazılan, Adalet Bakanlı ı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü ünün 25/04/2017 tarihli ve 77204178.207.99.06/5613/50515 sayılı yazısında, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı ının yukarıda belirtilen nedenlerle güvenlik önlemlerinin artırılması gerekti ini belirten yazı ve eklerinin incelendi i, firar gibi müessif bir olaya meydan verilmemesi, örgüt mensuplarının kendi aralarında gizli haberle melerinin ve örgütsel faaliyetlerinin önlenmesi amacıyla Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı ının yazılarındaki hususlara dikkat edilerek duru malara sevk edilecek tutukluların mevsim ko ulları da göz önünde bulundurularak yanlarına mont ve kaban gibi kı lık elbiselerinin verilmemesinin uygun olaca ının de erlendirildi i, bilgi ve gere inin rica edildi i;

25. Ankara Cumhuriyet Ba savcılı ınca, Kapalı Ceza nfaz Kurumu Müdürlü üne hitaben yazılan 17/03/2017 tarihli 2017/479 (Cezaevi S.) sayılı yazısında, FETÖ/PDY örgütü kapsamında tutukluların, birbirlerine suçlayıcı beyanları, ast-üst ili kileri çerçevesinde bazı tutuklular arasında menfaat çatı masının olması ve birbirlerine zarar verecekleri hususunda alınan duyumlar nedeni ile duru malara götürülüp getirilirken ring araçlarında, toplu tutuldukları yerlerde birbirlerine zarar vermemeleri için jandarmanın gözetti i güvenlik unsurlarına önemle riayet edilmesi, kravat, ayakkabı ba cı ı ve bu i e elveri li kemerlerin çıkartılarak duru malara sevk i lemlerinin yaptırılması hususunda gere inin rica olundu u;

26. Ankara Cumhuriyet Ba savcılı ınca, Kapalı Ceza nfaz Kurumu Müdürlü üne hitaben yazılan 09/10/2019 tarihli 2019/2185 (Cezaevi S.) sayılı yazısında, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı ının yukarıda bahsedilen ve dosya içinde bulunmayan yazıları ile Adalet Bakanlı ı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü ünün yazılarının incelendi i belirtilerek, yargılama süreçlerinde FETÖ/PDY üyesi tutukluların, ceket ceplerinde sim kartlar, hafıza kartları, cep çakısı, fla bellek, arj cihazları ve Amerikan Dolarlarının bulundu u, bu durumun tutanaklara da konu oldu u, bunun yanında; ceket ve mont gibi giysiler içinde terör örgütünün haberle mesine yönelik bir takım notların da rahatlıkla saklanabilece inin tespit edilmi olup, tutuklu sanıkların duru ma salonlarında, nezarethanelerde ve ring araçlarında aralarında menfaat çatı ması bulunan di er sanıklara ve kendilerine zarar vermelerinin ve ya anabilecek olası intihar giri imlerinin engellenmesi maksadıyla, kravat, ka kol, kemer, ayakkabı ba cı ı vb. malzemelerin verilmemesinin uygun olaca ı de erlendirildi inden, FETÖ/PDY tutuklularının duru maya getirilip götürüldükleri sırada ring araçlarında ve toplu tutuldukları yerlerde, birbirlerine zarar vermemeleri için güvenlik güçlerinin üzerinde durdu u önerilere riayet edilmesi, kravat, ayakkabı ba cı ı ve kemerlerin verilmemesi, ayrıca firar te ebbüsünün engellenebilmesi amacıyla ceket, mont ve kaban türü giysilerin verilmeden sevk i lemlerinin yaptırılması hususunda önlemlerin alınması gere inin rica olundu u görülmü tür.

27. Olayda, Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumu Müdürlü ün ce, duru maya sevki sırasında davacının üzerinde bulunan ceket ile kravatın çıkarttırılması eyleminin, Ankara Cumhuriyet Ba savcılı ının, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlı ı ile Adalet Bakanlı ı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü ünün yukarıda belirtilen yazıları do rultusunda, bahsedilen hükümlü veya tutukluların yapılacak duru malara hazır edilmesi amacıyla kolluk kuvvetine tesliminin, örgütsel haberle me ve karga ada ziyaretçilerin arasına karı arak firar etme durumlarının ve duru ma salonlarında saldırı amacıyla kullanılabilme ihtimalinin önüne geçilmesi amacıyla, yanlarına mevsim ko ulları gözetilerek kaban, mont, ceket ve kravat almayacak ekilde yapılmasına ili kin kararları uyarınca gerçeikle tirildi i anla ılmı tır.

28. Bu durumda, davacı iddiasının, yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan "... Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararlara kar ı yapılan ikâyetlere" ili kin olup, bu ikayetleri incelemenin ve karara ba lamanın nfaz Hâkimli i'nin görevinde oldu u düzenlemesine istinaden, bu konulardaki ikayetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli oldu u belirlenmi olup, aynı ikayetten kaynaklanan tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılaca ı, ancak Mahkememizin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli oldu u hususunda karar verme yetkisi bulunmadı ı gözetildi inde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerekti i sonucuna varılmı tır.

29. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısının ba vurusunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ili kin, Ankara 1. dare Mahkemesince verilen 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısının BA VURUSUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ili kin, Ankara 1. dare Mahkemesince verilen 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı GÖREVL L K KARARININ KALDIRILMASINA,

05/07/2021 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KAR I OYU ve OY ÇOKLU U LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Bırol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

KARAR

Dava; davacı tarafından, 22/01/2019 tarihinde tutuklu bulunduğu Sincan 2 No'lu F Tipi Ceza infaz Kurumundan duru maya sevki sırasında giymi olduğu ceket ve kravatın ceza infaz kurumunca zorla çıkartılarak uygun olmayan kıyafetlerle duru maya sevk edildiğinden bahisle hizmet kusuru nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi zarara karşılık 100.000,00 TL manevi tazminatın başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

T.C. Anayasasının 125. maddesinin son fıkrasında; idarenin eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. İdarenin kamu hizmetinin yürütülmesinden doğan zarardan sorumlu tutulmasını gerektiren kuramlardan birisi hizmet kusurudur. İdarenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmetin kuruluunda, düzenlenmişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya baskı olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlenmesi, geç işlenmesi veya hiç işlenmemesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde: idari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları; idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmış ve idari yargının yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmak olarak belirlenmiştir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 43. maddesinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri düzenlenmiş, b) bendinde; hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, emilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması ile ilgili olarak 30/06/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları nın ası Kararı ile Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunda gösterilen her türlü işlemleri yapmak görev ve yetkisi anılan Genel Müdürlüğe verilmiştir.

4675 sayılı infaz Hakimliği Kanununun 4. maddesinde infaz hâkimliklerinin görevleri arasında, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dıranışla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlemler veya faaliyetlere ilişkin idâyetleri incelemek ve karara bağlamak da sayılmış, 5. maddesinde; ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kararların kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin ötelenildiği tarihten itibaren onbe gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde idâyet yoluyla infaz hakimliğine başvurulabileceği düzenlenmiştir.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hükümlü ve tutukluların giydirilmesiyle görevli olup, bu konuda zorunlu da olmayan idâyet yoluyla infaz hakimliğine başvurulabilecektir.

Olayda ise; davacının tutuklu bulunduğu Sincan 2 No'lu F Tipi Ceza infaz Kurumundan duru maya sevki sırasında giymi oldu u ceket ve kravatın ceza infaz kurumunca zorla çıkarttırılarak uygun olmayan kıyafetlerle duru maya sevk edildi inden bahisle u ranıldı ı ileri sürülen zararın, davalı idarenin yürütmekle yükümlü oldu u bu hizmetin kurulu unda, düzenleni inde veya i leyi indeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya bo luk olarak tanımlanabilen hizmet kusurundan kaynaklandı ı ve hizmetin kötü i lemesi, geç i lemesi veya hiç i lememesi hallerinde gerçekleşti i ve idarenin tazmin yükümlülü ünün do masına yol açtı ı ileri sürülerek açılan davanın görüm ve çözümü idari yargı yerlerine ait bulunmaktadır.

Bu durumda, davanın çözümünde idari yargı yerleri görevli oldu undan davanın çözümünde adli yargı yerlerinin görevli oldu u yönünde verilen ço unlu un kararına katılmıyorum.

Üye
Ahmet ARSLAN